

16.10.2017

POL-2017-27380

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö HE 106/2017

Lausunto harva-alueen poliisipalvelujen turvaamisesta

1. Lausuntopyynnöstä

Hallituksen esitykseen vuoden 2018 talousarviosta (HE 106/2017vp) hallintovaliokunta on pyytänyt Lapin poliisilaitokselta asiantuntijalausuntoa poliisipalvelujen saatavuuden turvaamisesta harva-alueilla. Esimerkkinä lausuntopyynnössä on Enontekiön kunta, jossa tulevaisuudessa ei olisi enää sijoitettuna poliisimiehiä. Lausuntopyynnön mukaan voimassa olevan poliittisen linjauksen mukaan poliisiasemia tai poliisin toimipisteitä ei lakkauteta ja että poliisilla on lakiin perustuva velvoite turvata poliisin saatavuus maan eri osissa.

2. Poliisilaitoksen nykytilanne

Lapin poliisilaitos jakautuu kolmeen kenttäjohtoalueeseen eli kenttäjohto-alue 1 (Rovaniemen alue), kenttäjohto-alue 2 (Meri-Lapin alue) ja kenttäjohto-alue 3 (ns. harva-alue). AB-kiireellisyysluokan tehtävistä noin 40 % on sekä kenttäjohtoalueilla 1 että 2 ja kenttäjohtoalueelle 3 sijoittuu noin 20 % tehtävistä.

Kenttäjohto-alue 3 on pinta-alaltaan ylivoimaisesti suurin. Alueella on neljä selkeästi vahvempaa poliisiasemaa eli Ivalo, Kittilä, Kemijärvi ja Sodankylä, joilla poliisiasemilla hoidetaan säilöön otettujen vartiointi. Kenttäjohto-alueella on pyritty pitämään työvuorossa poliisipartiot kaikkien neljän poliisiaseman ympärillä, jotta hälytyspartioiden ajomatkat eivät muodostuisi kohutuuttomiksi. Resurssitilanteesta johtuen kenttäjohto-alueella on jouduttu tukeutumaan varallaolojärjestelyihin hälytysvalmiuden yllä pitämiseksi.

Poliisilaitoksella on kaikkiaan 16 poliisiasemaa. Kaikilla poliisiasemilla on pyritty pitämään vähintään kahden poliisimiehen vahvuus, mutta vuonna 2016 Utsjoen poliisiasemalla jäi eläkkeelle toinen poliisimiehistä ja toisen poliisimiehen virkapaikka siirrettiin tukemaan Ivaloa. Utsjoen kunnan poliisipalveluja on hoidettu partioimalla Ivalon poliisiasemalta käsin siten, että poliisipartio on käyttänyt 2-3 päivän partiomatkalla tukikohtanaan Utsjoen poliisiasemaa. Partiointi on tapahtunut Ivalon työvoimatilanteen ehdoilla.

Poliisilaitoksen tavoitteena on ollut toimintamalli, jossa pienimmille poliisiasemille sijoitettu kahden poliisimiehen muodostama poliisipartio suorittaa virkapukuisena poliisiaseman alueen tutkintatehtäviä ja poliisipartio on tarvittaessa käytettävissä AB-kiireellisyysluokan hälytystehtäviin oman poliisi-

aseaman lähialueilla (ns. Sallan malli pilottina). Työvoimatilanteesta riippuen poliisimiehet vastaavat tarpeen mukaan koko alueen hälytystoiminnasta ai-noana partiona. Vastaavaa mallia ollaan laajentamassa koko poliisilaitok-sen alueelle.

Kiireellisten AB-luokan hälytystehtävien keskimääräinen toimintavalmiusai-ka on jakaantunut kenttäjohtoalueittain seuraavasti (2016):

KJ 1	13,5 min.
KJ 2	17,1 min.
KJ 3	32,0 min.

Pisimmät toimintavalmiusajat ovat olleet viime aikoina seuraavat:

	<u>Enontekiö</u>	<u>Utsjoki</u>	<u>Savukoski</u>
2017	107,7 min	87,9 min	97 min
2016	102,5 min	83,7 min	85,4 min
2015	73,3 min	84,7min	72,4 min

Liitteenä ovat viime vuosien kiireellisten hälytystehtävien (AB) kuntakohtai-set tehtävämäärät ja toimintavalmiusajat sekä toimipisteiden etäisyydet (liit-teet 1, 2 ja 3).

3. Poliisilaitoksen resurssien kokonaistilanne

Lapin poliisilaitoksen kokonaisvahvuus on ollut vuoden 2016 loppuun saakka noin 390 htv:ta, joista poliisimiehiä on lähes 300 htv:ta. Lapin poliisilaitoksen vuoden 2017 rahoituskehys on ollut sen verran tiu-kempi, että poliisilaitos ei ole pystynyt täyttämään kaikkia vuoden 2017 ai-kana avoimeksi tulleita virkoja. Tämän hetken henkilöstöennusteen mu-kaan poliisilaitoksen poliisimiesten määrä tulee olemaan vuonna 2017 noin 8 htv:n verran pienempi kuin kahtena edellisenä vuotena.

Vähennykset ovat kohdentuneet sattumanvaraisesti sen mukaan mikä on ollut eläköityvän tai muihin tehtäviin siirtyneen virkapaikka. Eniten poistu-mia on ollut pääpoliisiasemalla, Meri-Lapin alueella sekä Ivalon ja Sodan-kylän poliisiasemilla.

Tiukentuneessa rahoitustilanteessa jokainen vapautunut virka tai määräai-kainen virkasuhde on jouduttu arvioimaan koko poliisilaitoksen näkökul-masta, jotta vähentyvä henkilöstö saadaan sijoitettua poliisipalvelujen ky-syntää vastaavasti ja että kenttäjohtoalueet kokonaisuutena selviytyvät teh-tävistään.

Poliisilaitoksen johdon organisaatorakenne on 1.10.2017 lukien Poliisihalli-tuksen asettamassa tavoitetilassa eikä hallintoa keventämällä voida saada enää henkilöstösäästöjä.

Näin ollen mm. Enontekiöltä vapautuvat kaksi poliisimiehen virkaa kuuluvat resurssikokonaisuuteen, jossa tarkastellaan poliisimiesten virkojen täyttämistä tärkeysjärjestyksessä koko poliisilaitoksen alueella, sikäli kuin rahoitustilanne yleensä antaa mahdollisuutta virkojen täyttämiseen.

3. Harva-alueen tilanne

Koko harva-alueen (kenttäjohtoalue 3) poliisipalvelut on pystytty tähän saakka hoitamaan kohtuullisesti, mutta tänä vuonna henkilöstötilanteen heikentyessä on ilmennyt vaikeuksia hälytyspartioiden muodostamisessa ja enenevässä määrin on jouduttu tukeutumaan varallaolojärjestelyihin. Myös tutkinta-ajat ovat pidentyneet ja mm. Kemijärvellä oli välillä tilanne, ettei tutkijoita ollut lainkaan käytettävissä. Sodankylän pieni liikenneryhmä on avustanut hälytysvalmiuden ylläpitämisessä ja se on johtanut siihen, ettei liikennevalvontaa ole pystytty tekemään tavoitteiden mukaisesti.

Poliisilaitos laatii parhaillaan laajalla henkilöstötyöryhmällä koko poliisilaitosta koskevaa henkilöstö- ja sopeuttamissuunnitelmaa, jossa tullaan arvioimaan poliisiasemittain henkilöstön ja palveluiden tasoa lähivuosien henkilöstö- ja rahoituskehyksiin.

4. Kittilän alueen tilanne

Kenttäjohtoalueen sisällä Kittilän alue muodostaa toiminta-alueen, johon kuuluvat Kittilän poliisiaseman lisäksi Kolarin, Muonion ja Enontekiön poliisiasemat. Kittilän poliisiasemalla työskentelee tällä hetkellä 11 kenttämiestä ja 3 rikostutkijaa, Kolarissa 2 kenttämiestä, Enontekiöllä 2 kenttämiestä ja Muoniossa 1 kenttämies. Muonion toinen poliisimies palaa virkavapaalta ensi vuoden alkupuolella. Poliisimiesten sijaitessa useammalla poliisiasemalla partiot joudutaan ajoittain kokoamaan eri poliisiasemilta ja se aiheuttaa työvuorojen alussa ja lopussa tehottomuutta. Kittilän alueen tutkintaa, lupapalveluja ja päivittäisjohtamista vahvistettiin 1.10.2017 täyttämällä Kittilän poliisiasemalle rikoskomisarion virka.

Kittilän alueella sekä rikoslakirikosten että kiireellisten hälytystehtävien määrissä selkeästi vilkkainta on Kittilän kunnan alueella, johon kirjautuu reilusti yli puolet alueen rikoksista ja hälytyksistä. Levin matkailukeskuksen alue on jatkuvasti kasvavaa aluetta ja siellä vieraillee nuorempaa matkailijaa, joka aiheuttaa muita Lapin matkailukeskuksia enemmän myös poliisille tehtäviä.

Kaikki Kittilän alueen ja osaksi Sodankylänkin säilöön otetut säilytetään Kittilän poliisiasemalla. Kittilässä ei ole enää vartijaa ja näin ollen vartiointi tapahtuu Kittilän poliisimiesten toimesta, joka osaltaan pakottaa pitämään Kittilän poliisimiesten määrän vahvana. Jos vartiointihenkilöstöä ei saada hälytettyä paikalle, joudutaan säilöön otetut kuljettamaan Rovaniemelle ja tällöin ainoa partio saattaa olla kuljetusmatkalla nelisen tuntia.

Kittilän kunnan ja Levin matkailukeskuksen alue on selkeä painopistealue ja näin ollen Kittilän poliisiasema on pidettävä riittävän vahvana, jota strategiaa tuki mm. tutkinnanjohtajan sijoittaminen 1.10.2017 lukien Kittilään. Alueen vaativampi tutkinta hoidetaan Kittilässä, jossa myös rikosperusteisesti kiinniotettuja/pidätettyjä säilytetään. Poliisilaitoksen työsuojelukäytännön mukaan yksin työskentelyä vältetään. Tämä johtaa osaltaan siihen, että alueen hälytyspartion tulee olla Kittilän poliisiaseman läheisyydessä tilanteissa, joissa tutkija kuulustelee kiinniotettuja tai kuulusteluihin kutsuttuja epäiltyjä.

5. Kittilän alueen poliisipalvelujen turvaaminen

Poliisiresurssien nykyisen määrän säilyttäminen alueella edellyttää, että poliisilaitoksen vuoden 2018 rahoituskehys mahdollistaa yleensäkin virkojen täyttämisen Kittilän alueelle. Mikäli tämä on mahdollista poliisilaitoksen rahoituskehyksellä, poliisilaitos on suunnitellut virkojen täyttämistä Enontekiön sijasta joko Kittilään tai Muonioon. Enontekiölle sijoitetut poliisimiehet ovat osana koko alueen hälytysvalmiutta ja heidän sijoittumisensa etäälle kiireellisten hälytystehtävien painopistealueesta tulisi heikentämään poliisin toimintavalmiusaika.

Levin matkailukeskuksen sijainti, hälytystehtävien ja rikosten määrät, rikostutinnan turvaaminen sekä vartiointihenkilöstön saatavuus puoltaisivat poliisimiesten sijoittumista Kittilän poliisiasemalle.

Toisaalta vapautuvien virkojen täyttäminen Muonioon palvelisi sekä Enontekiön että Kittilän suunnan tarpeita. Muonion poliisiasemalla on tällä hetkellä väljät toimitilat sekä henkilöstölle että kalustolle. Muonio on strategiselta sijainniltaan keskeisellä paikalla, josta on hyvät yhteydet sekä Kolarin, Kilpisjärven, Enontekiön ja Kittilän suuntaan. Levin matkailukeskus ympäristöineen on Muonion ja Kittilän välissä ja matkaa sinne on noin 60 km. Muonion läpi menevä vt 21 Kilpisjärvelle on osoittautunut raskaan liikenteen osalta vilkkaaksi ja erityisesti talvisaikaan tiellä on runsaasti liikenteestä aiheutuvia tehtäviä.

Enontekiön kunnan aluetta on suunniteltu hoidettavan ns. Utsjoen mallin mukaisesti säännöllisellä partioinnilla, josta huolehtisivat ensisijaisesti Muonioon ja Kolarin sijoitetut poliisipartiot sekä liikenneyksikön partiot. Poliisipartioiden tukikohtana toimisi Enontekiön poliisiasema ja Kilpisjärven suunnalla Kilpisjärven valvontatupa. Enontekiön kunnan alueella tapahtuneet rikokset tutkittaisiin joko Muonion tai Kittilän poliisimiesten toimesta Kittilän rikoskomisarion toimiessa tutkinnanjohtajana.

Poliisilaitoksen käsityksen mukaan edellä kuvatuilla järjestelyillä pystytään turvaamaan Enontekiön kunnan poliisipalvelut, joka samalla tukisi edellä kuvattuja koko Kittilän alueen poliisipalvelujen tarpeita.

Poliisipäällikkö

Esa Heikkinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 16.10.2017 klo 10:41. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimista.

Liitteet	Liite 1; kiireellisten hälytystehtävien (AB) kuntakohtaiset tehtävämäärät Liite 2; toimintavalmiusajat Liite 3; toimipisteiden etäisyydet
Jakelu	Eduskunnan hallintovaliokunta
Tiedoksi	-